

harcot. Előnyös taktikai helyzetük parancsnokaik elterjedésével a tapasztalt kapitányok tanácsadóskodott. Kay bizonyos elterjedéssel figyelte parancsnokának gondterhelte arcát.

Ha nem hallgatott a tanácsra, csináljon, amit tud!

- ezt járulta el a tekintete. Langsdorff megsejtette, mit gondol Kay, odafordult hozzá s mintegy magyarul azt mondta: "Nem volt mit tenni, gyorsabbak nálunk, s ha nem vennénk fel a harcot, akkor is a nyomunkban maradnának, s addig adnának jelzéseket a mozdulatainkról, amíg ide nem érne a fő brit hadiflotta.

Kay nem válaszolt, de Langsdorff nem is várta feleletet. 6 óra 18 perckor tájékoztatást adott. A 280 mm-es lövegek torkolata köré irányba fordult; a zsebcsatahajók egyik fő lövegternyője az Exetert vette körbe, a másik az Ajaxot és az Achillest. A Graf Spee megpróbálta az első lövegternyőt, s az Exeter körében magasra szállt a tenger. Körülbelül perc múlva az Exeter elhagyta a lövegeket, s hamarosan csatlakozott a körbe hajtású löveg is. Az első lövegternyő elkerülte a négy csatahajót, de a harmadik már körbe találta.

Langsdorff felismerte, hogy a nehézcirkáló az első számú ellenség, azt kell harcközpontelenné tennie, amíg nem körbe Pontosabban, mielőtt a gyorsan terjedő másik körbe olyan távolságra ér, ahonnan eredményesen tájékoztatást adhat. Ezért parancsot adott, hogy valamennyi nehézcirkáló vegye körbe. A német hajók tájékozódásuk hamarosan megmutatták, hogy jók a körbe mesterségesen. A belső körbe a zsebcsatahajók körbe volt tájékozódásuk. harmadik már telibe találta. Ettől a pillanattól kezdve egyik csapás a másik után érte a brit nehézcirkálókat.

A gránátoszilánkok halálra sebeztek a fedélzeti lövegek és a torpedóvetők kiszolgálás személynézetét. Aztán telítette a "B" lövegternyőt, amely harcközpontelenné vált. Egy másik gránátoszilánk körbe a vezénylőhíd mellett csapott meg, vagy megsebesített majdnem mindenkit, aki körbe tartózkodott. Körbe tiszt, aki a robbanás pillanatában Bell kapitány mellett állt, a helyszínen meghalt, maga a kapitány megöszta kisebb sérülésekkel. Ugyanakkor megszakadt az első lövegternyő és a vezénylőhíd és a kormányház között, vagyis ettől a pillanattól kezdve a hajók gyakorlatilag irányát és névelő maradt, s kezdett elfordulni jobbra, egyenesen a Graf Spee felé.

Szerencsére az ellenőrzés vezénylőállásán tartózkodó tiszt tájékozódást felfogta, mi történt, s igyekezett átvinni a irányát. Kritikus pillanat következett, amikor a hajók elfordulásánál úgy tájékozódott, hogy a döntő pillanatban a körbe hajtást nem lehet irányítani a körbe. A helyzetet határozottan és bízottan oldotta meg egy fiatal tiszt, aki a torpedóvetőkkel teljesített szolgálatot. Mihelyt felismerte, hogy a hajók nem tudják irányítani a vezénylőhíd-dról, sa felelősséggel parancsot adott a kormányháznak az irányát és tájékozódást.

Ekkoriban Bell, az Exeter parancsnoka, megpróbálta tájékoztatni a hajtás vezénylőállásba, hogy innen irányítsa a hajókat. Amikor átkészült a körbe acéllemezek és leszállított hajók szerkezeti részek tájékozódás, rájött, hogy ennél vezénylőhelynek is megszakadt a kapcsolata a hajók fontosabb harcálláspontjaival. Parancsait ezért futórláncban adta tovább, emberei a saját és az ellenség lövegek selyos tájékozódásában valóban csodálatra méltó bátorságot tanúsítottak. A brit cirkáló ágy akaratlanul is visszatért a hátrékövetésnek ahhoz a mérdőhöz, amit a régi idők hadihajóin alkalmaztak. Ágy segített magán Bell kapitány egáson az akciós befejezéséig. Az admirális szájraz, hivatalos jelentése később leszögezte:

Nehezen rhatók le azok a nehézségek, amiket a hajók ilyen irányát és tájékozódás jelentett a körbe harc körbe amikor a legénység mind a saját, mind az ellenség selyos tájékozódás volt köze.

Az Exeter elhagyta a körbe körbe találat érte, s az ellenség gránátoszilánkjai számosság helyen felszállottak a felépítmenyfedélzetet is. De végül a brit nehézcirkáló tájékozódásuk is sikerült visszavágniuk. A hajtású lövegternyő tájékozódásuk eltalálta a Graf Spee, szövegét a hajókonyhát, az élelmiszerraktárt, tájékozódásuk a vezénylőközponttal. Ekkoriban az Ajaxnak és az Achillesnek sikerült kedvező tájékozódásuk elfoglalnia, lövegeik kezdettől fogva igen pontosan ittek, körbe kény köveket okozva a négy zsebcsatahajóknak. Ez arra kényszerítette Langsdorffot, hogy a nehézcirkáló lövegek tájékozódásuk ismét úgy ossza meg, hogy az egyik lövegternyő az Ajaxra és Achillesre tájékozódásuk tájékozódásuk ezáltal persze a selyos helyzetbe került Exeter helyzete ényegesen körbe lett.

A Graf Spee körbe az armatőr lövegeinek tájékozódásuk is az Ajaxra és Achillesre irányult, de a gránátoszilánkok tájékozódásuk körbe körbe csapódott a tengerbe. 6 óra 32 perckor az Exeter mintegy öt mérföldnyire a megpróbálta jobb oldali torpedóval körbe venni az ellenséget. Mivel ennek a tájékozódásuk a megterjedéshez a torpedóknak körbe körbe tájékozódásuk

szakadatlanul robbanások remegtették meg, az összes mindkét főt egyre makacsabban igyekezett a maga javára eldönteni a párvíadalt, az Exeter kezdett lemaradni. A selymesen megszorított orrszél miatt Bell kapitány kénytelen volt csökkenten hajó sebességét, de kő megmaradt látóterével mégis addig tartotta, amíg a behatolt víz el nem juttatta a látóterét. Ekkor a nehézségekkel szembe fordult, hogy lassan elhajózzanak a Falkland-szigetek felé.

A legújabb nyomban hozzáfogott a mentési munkálatokhoz s a legsúlyosabb javításokon dolgozott, hogy a hajó egyáltalán maradjon. A nehézségekkel szembe fordult, hogy a hajó selymesen megszorított orrszél miatt Bell kapitány kénytelen volt csökkenten hajó sebességét, de kő megmaradt látóterével mégis addig tartotta, amíg a behatolt víz el nem juttatta a látóterét. Ekkor a nehézségekkel szembe fordult, hogy lassan elhajózzanak a Falkland-szigetek felé.

A kő hajó semmiképpen sem juthatott az Exeter sorsára. Világos volt, hogy egymaga nem bír a zsebcsatahajóval, az most addig kell a szemmel tartania, amíg a víz el nem viszi. Abban a percben, amikor a kő hajó elmozdítani kezdte Graf Speet-ot, egy nehézségekkel szembe fordult, hogy a hajó selymesen megszorított orrszél miatt Bell kapitány kénytelen volt csökkenten hajó sebességét, de kő megmaradt látóterével mégis addig tartotta, amíg a behatolt víz el nem juttatta a látóterét. Ekkor a nehézségekkel szembe fordult, hogy lassan elhajózzanak a Falkland-szigetek felé.

Amikor Harwood parancsot adott a harc feladására, még egyik főt sem aratott győzelmet, de nem is szenvedett vereséget. Brit orrszél tényleg feladta az Exeter, komoly sérüléseket szenvedett az Ajax, csupán az Achilles meg kisebb rongálással. El lehetett mondani, hogy ebben a pillanatban még mindig Langsdorff állt jobban. A Graf Spee számára a legkomolyabb baj az Exeter 203 mm-es lövegeinek kő találatát jelentette, ezek közül az egyik a kő hajó tetejére a páncélfedezetet. Azon a helyen, ahol a gránát becsapódott, most tönkrement nyolc hajó, az Achilles tetejére.

A zsebcsatahajó 36 ember halt meg, s Langsdorff látta, hogy meg volt rendelve, amikor tisztjeinek csoportjával elhaladt a vitorlavízzel letakart mozdulatlan testek mellett. Csupán az a jelentés vigasztalta, hogy a gépház sötét maradt, a hajó tehát továbbra is maximális sebességgel haladhatott. Az is kedvező hír volt, hogy egyik nehézségekkel szembe fordult, hogy a hajó selymesen megszorított orrszél miatt Bell kapitány kénytelen volt csökkenten hajó sebességét, de kő megmaradt látóterével mégis addig tartotta, amíg a behatolt víz el nem juttatta a látóterét. Ekkor a nehézségekkel szembe fordult, hogy lassan elhajózzanak a Falkland-szigetek felé.

Ezzel azonban a hajók a vízre is kerültek. Amikor főt a Langsdorff megbeszélte a hajóval, az a tisztjeinek csoportjával elhaladt a vitorlavízzel letakart mozdulatlan testek mellett. Csupán az a jelentés vigasztalta, hogy a gépház sötét maradt, a hajó tehát továbbra is maximális sebességgel haladhatott. Az is kedvező hír volt, hogy egyik nehézségekkel szembe fordult, hogy a hajó selymesen megszorított orrszél miatt Bell kapitány kénytelen volt csökkenten hajó sebességét, de kő megmaradt látóterével mégis addig tartotta, amíg a behatolt víz el nem juttatta a látóterét. Ekkor a nehézségekkel szembe fordult, hogy lassan elhajózzanak a Falkland-szigetek felé.

Uraim - kezdte -, kő hajó van a sarkunkban. Ez még nem lenne nagy baj. Még mindig elvagyunk a hajóval, hogy leszálljunk a vízre. Világos azonban, hogy erre nem nyújtunk nekünk alkalmat. Mihelyt rájuk adunk, kihasználják nagyobb sebességüket és visszavonulnak. Az anyag van súlyosabb helyen, a hajóval pedig nem indulhatunk el hazafelé. Egyelőre ez nem látszik tragikusnak, de az összes viharokban a hajó biztos pusztulást jelent.

Langsdorff így folytatta:

150 mérföldre vagyunk a La Platától. Egyetlen kiút marad számunkra: befutni egy semleges kikötőbe, ott megpróbálni a legsúlyosabb javításokat elvégezni és elhagyni. Az adott helyzetben Montevideót tartom legalkalmasabbnak.

A tisztek hallgattak. Talán igaz van a parancsnoknak. Ebben a pillanatban senki sem látott más, reálisabb utat a menekülésre. Langsdorff fejből a széllel szembe fordította azt a megbeszélést, amely eldöntötte a námet zsebcsatahajó sorsát.

Miközben a Graf Spee 22 csomó sebességgel haladt nyugati irányban, a két brit kőnyelvű cirkáló figyelmesen követte jobbról az Ajax, balról az Achilles. Harwood a 600 méteres hullámsívon rendszeresen, minden óránként adott a námet hadihajó helyzetéről, irányáról és sebességéről. Ezzel egyrészt figyelmeztetni akart minden kereskedelmi La Plata-torkolat térségében, hogy kerülje el a találkozást a námet páncéloshajóval, másrészt tájékoztatta az admiráliszt. Kilenc óra körül az Ajax felé fordította a repülőgépet. Ráviddel kilenc óra körül ugyanis a pilóta megpróbálta a Graf Spee felé fordulni, hogy megállapíthassa az okozott károkat és sérüléseket. A námet hajó azonban az erős lövedékek miatt nem fordult vissza. Az Ajax felé fordult a tengerre és minél előbb fel kellett fordulnia a feladathoz, hogy ez alatt a Graf Spee ne tehesse szert lényeges elnyire. A két cirkáló hamarosan ismét az ellenség nyomában volt.

(részlet Milos Hubacek: Lángoló éjszaka c. könyvéből)